

והוסיף הכתוב ואמר: "בבתוליה" כדי צא-א ללמד: עד שיהיו כל בתוליה קיימין לענין בעילה, (1) שלא נבעלה כלל, בין בכדרכה בין שלא כדרכה, והנבעלת שלא כדרכה נפסלה לכהן גדול.

מעשה בהיא איתתא דתפסה כפא דכספא [תפסה כוס של כסף] במקצת כתובתה, ובאה וקתבעה מזוני [תבעה מזונות].

אתאי לקמיה דרבא [באה האשה לפני רבא]!

אמר להו רבא ליתמי:

זילו הבו לה מזונות [תנו לה את מזונותיה שלא הפסידתם בתפיסה למקצת כתובה] —

כי לית דחש להא דרבי שמעון [אין מי שיחוש לשיטתו של רבי שמעון], דאמר: לא אמרינן "מקצת כסף ככל כסף"; אלא, כיון שלא תפסה אלא מקצת כתובה, ועדיין נשאר מקצת כתובה חוב על היתומים, הרי זה כאילו נשאר עדיין כל חוב הכתובה על היתומים, ולא הפסידה את מזונותיה. (2)

משמע: אפילו מקצת בתולים, ד"מקצת בתולה ככל בתולה". (17)

וכיון שאמר הכתוב "בתוליה" משמע עד דאיכא כולהו בתולים, ולהוציא את הבוגרת שכלו מקצת בתוליה, ולכן אוסרה רבי מאיר לכהן גדול.

והוסיף הכתוב ואמר: "בבתוליה" בי"ת יתירא, כדי ללמד: רק במקום בתולים הקפיד הכתוב שתהיה בתולה, ולכן: בכדרכה אין, אם נבעלה כדרכה אכן פסולה היא לכהן גדול, אבל אם נבעלה שלא כדרכה לא נפסלה לכהן גדול. (18)

רבי אלעזר ורבי שמעון סברי:

אילו היה אומר הכתוב "בתולה" בלבד — שלמה שלא כלו אפילו מקצת בתוליה הוה משמע, ד"מקצת בתולים לאו ככל בתולים".

ומאחר שאמר הכתוב "בתוליה" ללמד הוא בא שאפילו במקצת בתולים די, וכשירה הבוגרת לכהן גדול.

לדרוש "בבתוליה עד שיהיו כולן קיימין בין כדרכה בין שלא כדרכה", ראה שם.

1. א. כן כתב רש"י, וכוונתו, דלרבי אלעזר ורבי שמעון הרי אין צריך שיהיו כל בתוליה קיימין, שהרי הם מכשירים הם את הבוגרת, ולכן פירש שיהיו כל בתוליה קיימין דרך בעילה, ולא בתולים ממש; והתוספות פירשו באופן אחר, ונראה מדבריהם שאין הם גורסים "כל" בתוליה. ב. כתב רש"י ביבמות נט א "כיון דאיתרבאי בוגרת להתירא איצטריך למיסר שלא כדרכה".

2. ראה ברי"ף לעיל [נה ב מדפי הרי"ף] שהקשה מכאן על מה שמסיקה הגמרא לעיל צו א,

ב. הקשה הרי"ב"א: הניחא דלרבנן אם מכרה כל כתובה הרי היא מפסדת את מזונותיה, משום דליכא אפילו מקצת כסף, אבל משכנה או עשתה אפותיקי את כל כתובה, הרי יש כאן מקצת כסף "דמסתמא לא משכנה קרקע כתובה בשויו", ולמה הפסידה את מזונותיה?!?

ותירץ: דכיון שהקנתה למלוה כל זכות כתובה לאותו משכון, כפרעון גמור חשיב לגבי האי, וכן כשעשתה אותו אפותיקי.

17. כן נראה לפרש.

18. בתוספות ביארו מנין לו לדרוש כן, ולא